

Toimintaympäristö muuttuu

Valtuustoseminaari
12.8.2021

Helsinki

Strategian 2017–2021 arviointi

- Uuden strategian tietopohjan valmistelu käynnistettiin strategiakauden 2017–2021 arvioinnin yhteydessä.
- 2017–2021 kaupunkistrategian yhteenvetoon on koottu keskeiset onnistumiset, kehityskohteet ja opit strategiakaudelta. Se pohjautuu kaupunginvaltuuston 4.-5.2.2021 seminaarissa esiteltyyn arviointiin ja merkittiin tiedoksi Khssa 10.5.2021
- Yhteenveto on julkaistu 1.6. kaupungin nettisivuilla:
<https://julkaisut.hel.fi/fi/julkaisut/maailman-toimivin-kaupunki-strategian-yhteenveto>

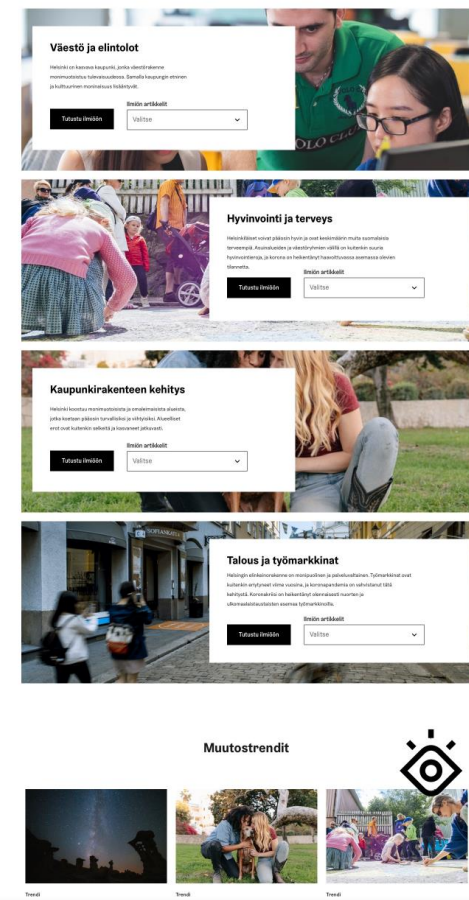
Toimintaympäristön analyysi

Helsingin toimintaympäristöön liittyviä ilmiöitä, muutoksia ja keskeisiä tietoja on koottu mm. verkkosivuille luottamushenkilöiden, kaupungin asiantuntijoiden ja johdon sekä kaupungin kehittämisestä kiinnostuneiden käyttöön.

Yhteinen tietopohja auttaa keskustelemaan vaikutuksista, ja tunnistamaan keinoja joilla muutokseen tulee tarttua sekä strategiakaudella.

Toimintaympäristön muutoksia ja vaikutuksia kaupungin toimintaan tullaan jatkossa ylläpitämään jatkuvasti tilanteen muuttuessa.

toimintaymparisto.hel.fi



Miten tilanne on kehittynyt?

Helsingin väestö on kasvanut 2000-luvulla nopeasti etenkin muuttoliikkeen myötä. Myös luonnollinen väestönkasvu on tuonut lisää väkeä, kun nuori väestörakenne on pitänyt syntyvyyden muuta maata korkeammalla tasolla.



Missä olemme nyt?

Koronapandemia käänsi kaupungin pitkään jatkuneen väestönkasvun trendin. Muuttovirrat kaupunkiin heikkenivät, poismuutot lisääntyivät ja muuttovoittoa saatiin ainoastaan ulkomailta.



Mitä näköpiirissä?

Helsingin vetovoima on edelleen vahva, ja väestöennusteissa odotetaan muuttoliikkeen kaupunkiin elpyvän. Digitalisaatio voi kuitenkin tuottaa muuttoliikkeelle uudenlaisia ajureita työn ja opiskelun muuttumisen kautta.

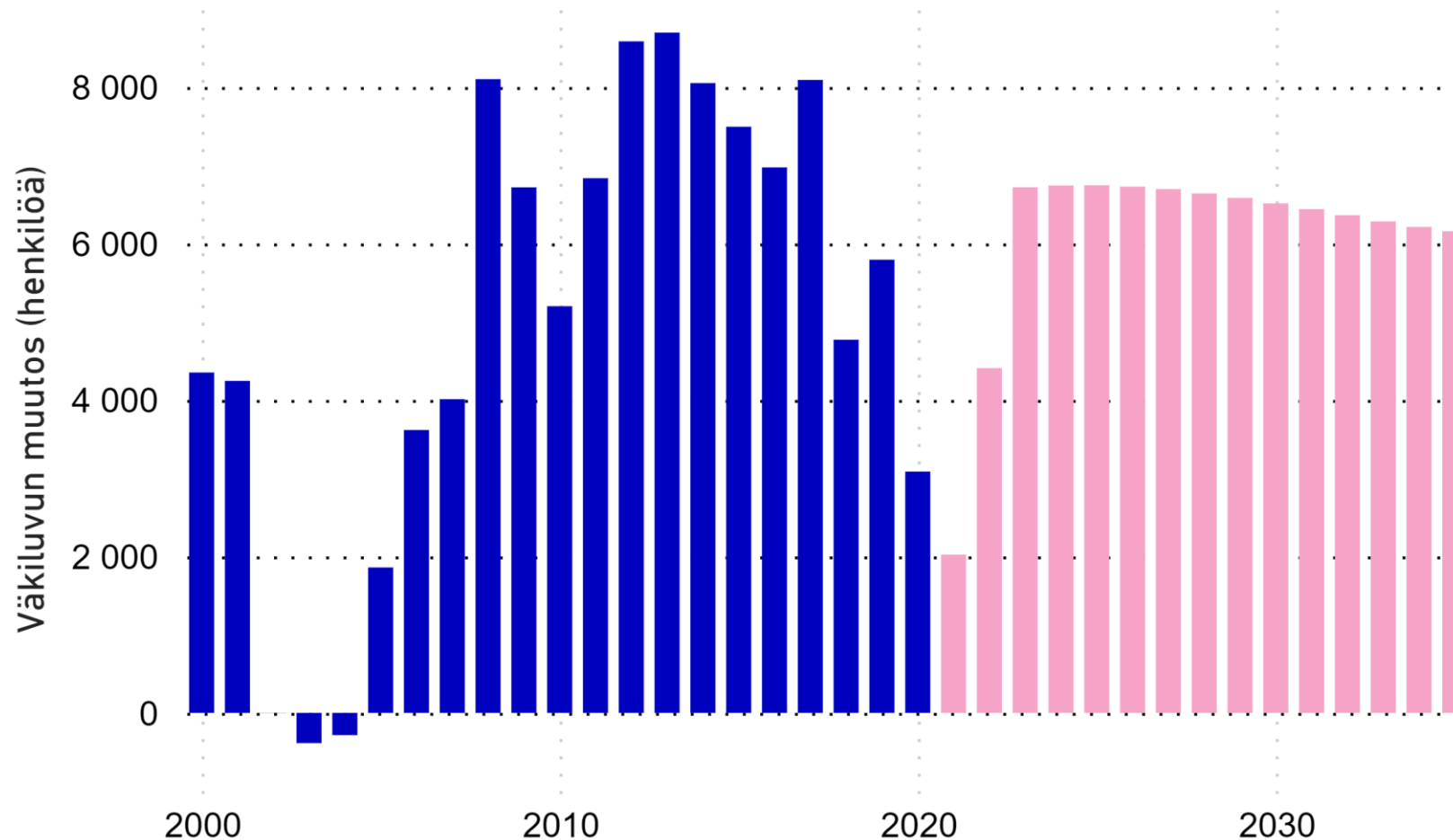
Helsinki kasvaa ja monimuotoistuu



- **Helsinki on kasvava kaupunki** - väestön kasvu ja kaupungistuminen jatkuu notkahduksen jälkeen. Kasvun muoto ja kulmakerroin muuttunee.
- **Helsinki on nuorekas kaupunki.** Suurin ikäryhmä Helsingissä 25–34-vuotiaat. Peruskoulun päättävien ikäluokka kasvaa neljänneksellä 2025 mennessä. Oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset vaativat kohdistettua resursointia.
- **Ikääntyneiden määrä kasvaa nopeasti**, 80-vuotta täyttäneiden määrä kasvaa 60% 2020-luvulla. Ymmärryksen lisääminen ikääntyneistä moninaisena joukkona vaatii jatkuvaa tietoon pohjautuvaa palveluiden kehittämistä.
- Tulevaisuutta kuvaa kaupungin väestön vanheneminen lisäksi **ulkomaalaistaustaisten määrän kasvu.** Vieraskielisten osuus väestöstä vuonna 2025 ennusteiden mukaan n.20%.
- **Kaupunkielämän rytmi muuttuu ja elämäntavat moninaistuvat.** Yhteisiä elämyksiä arvostetaan ja kaivataan. Paikallisuus ja paikattomuus lisääntyvät samaan aikaan mm. verkkokaupan ja etäilyn lisääntyessä. Helsinkiläisten osallisuudessa ja osallistumisasteessa on suuria eroja.

Väkiluvun muutos Helsingissä – toteutunut ja ennustettu

● Toteutunut ● Ennuste



Ennustettu väestönkasvu
(perusskenaario):

v. 2021: 2 000

v. 2022: 4 400

v. 2023 ->: 6 100-6 700 as /
vuosi

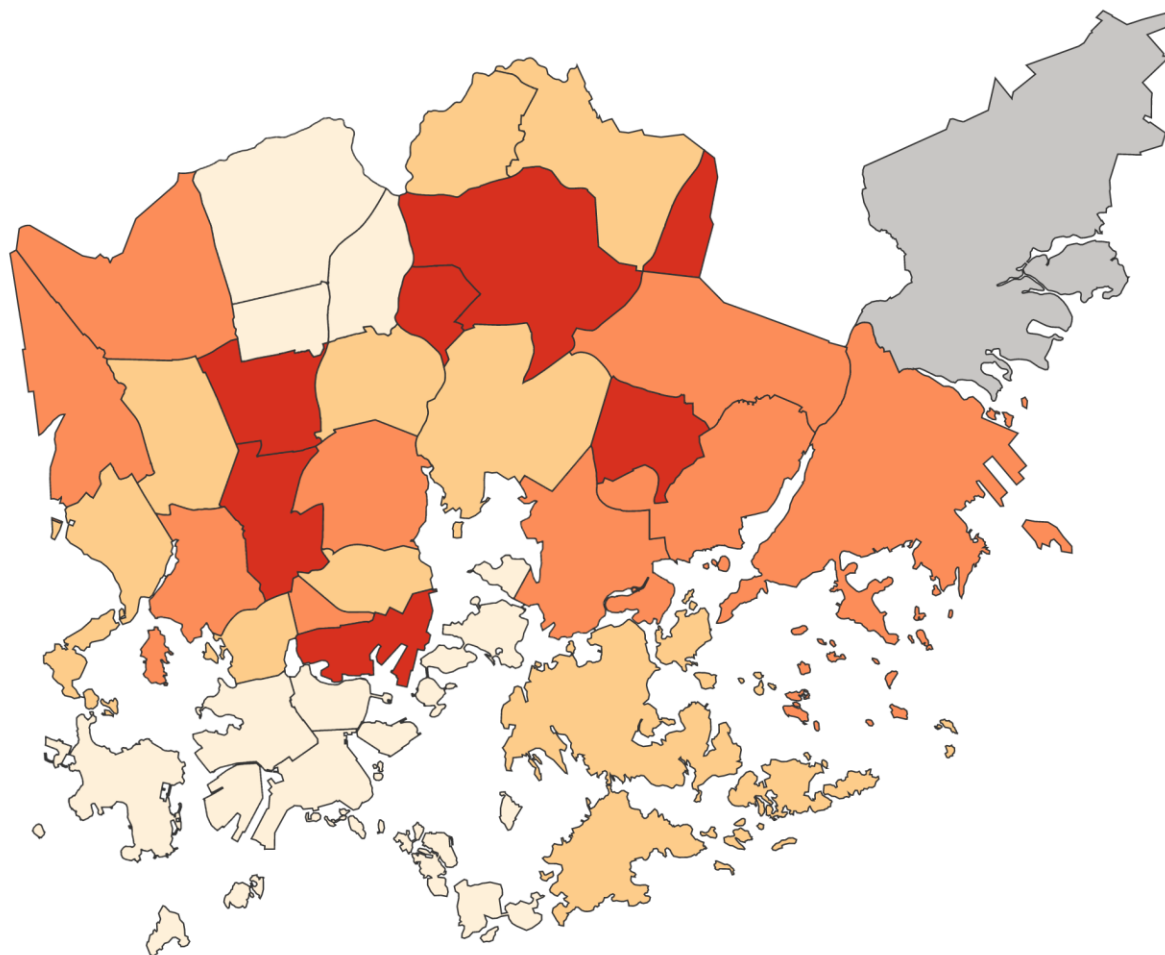
Helsingille ennustetusta
väestökasvusta ~40%
työikäisistä, ~40% yli 75-
vuotiaista ja ~20 % lapsista.

Helsinkiläiset voivat hyvin, alueelliset ja sosiaaliset erot kasvussa



- **Helsinkiläiset voivat pääosin hyvin**, kaupungissa kuitenkin varsin suuria **alueellisia ja väestöryhmittäisiä hyvinvointieroja**. Vaikka Helsingin sairastavuusindeksi on selvästi koko maata parempi, niin Helsingin sisäiset alue-erot ovat suuret.
- **Mielen hyvinvoinnissa** on kasvavia haasteita erityisesti lapsilla ja nuorilla.
- **Ikääntyneiden** yksinäisyys lisääntynyt, toimintakyky heikentynyt ja raskaampien hoitopalveluiden tarve lisääntynyt koronapandemian aikana.
- **Pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen** heijastuu sote-, työllisyys- ja koulutuspalveluiden tarpeeseen – Helsingissä oli kesäkuussa 2021 21 000 yli vuoden työttömänä ollutta (+71% edelliseen vuoteen).
- Muuttuviin hyvinvoinnin ja terveyden tarpeisiin vastataan keskellä merkittävää **kansallista SOTE – uudistusta**. Sosiaali- ja terveys- sekä pelastuslaitoksen rahoitus tulee jatkossa valtiolta. SOTE - palvelutason mukauduttava valtion rahoitukseen sekä kansalliseen tasoon samalla kun korjataan koronakriisin aiheuttamaa palveluvelkaa.

Sairastavuusindeksi peruspiireittäin vuonna 2019



Lisätietoa

Mitä vaaleampi alue, sitä vähemmän sairastavuutta.

Sairastavuusindeksi

Suomi = 100, Helsinki = 87

- Selvästi alle Helsingin indeksin
- Hieman alle Helsingin indeksin
- Yli Helsingin, mutta alle Suomen indeksin
- Yhtä suuri kuin Suomen indeksi tai sen yli
- Tieto puuttuu

Aineistolähde: KELA

Helsinki

12.8.2021

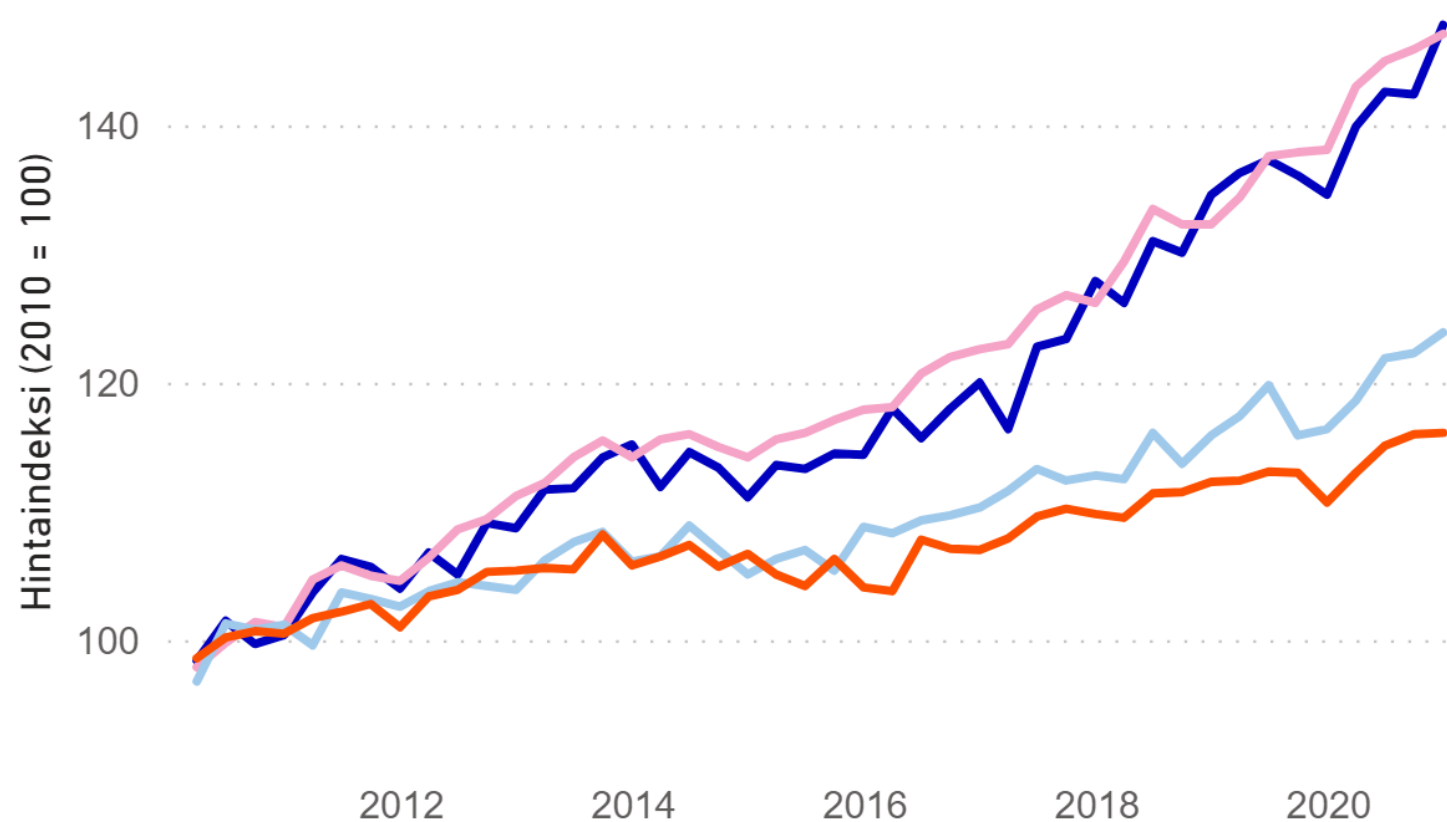
Kaupunkirakenne jatkaa tiivistymistään



- **Helsingin kaupungin alueellinen rakenne tiivistyy ja keskusta-alueet kehittyvät.** Asuinalueiden sosiaaliset ja terveydelliset erot ovat selkeitä.
- **Asuntojen kysyntää säilynyt korkeana** vaikka pandemia onkin hetkellisesti pysäyttänyt tulomuuton kotimaasta. Asumisen kalleus ja ahtaus sekä yritysten muuttuvat tilatarpeet muokkaavat Helsingin houkuttelevuutta.
- **Kaupungin tiivistyminen** lisää rakentamisen monimutkaisuutta. Rakentamisen ja liikenteen investointien riippuvuuksien ymmärtäminen yhä tärkeämpää. Liikenteessä ja liikkumisessa kuluttajakäyttäytyminen (esim. etätyö ja verkkokauppa), ilmastotietoisuus sekä teknologian mahdollisuudet muokkaavat tarpeita 2020 –luvun infrastruktuurille.
- **Kaupunkitilan koettu turvallisuus** on Helsingille vetovoimatekijä. Kansainvälisen turvallisuusympäristön muutosten merkitys korostuu. Reagointikykyä edelleen kehitettävä.
- Ihmisten, erityisesti nuorten, **huoli ympäristöstä ja ilmastosta kasvaa.** Viheralueiden käyttö pysynee korkeana.

Vanhojen asuntojen hintaindeksi (2010 = 100) vuosineljänneksittäin

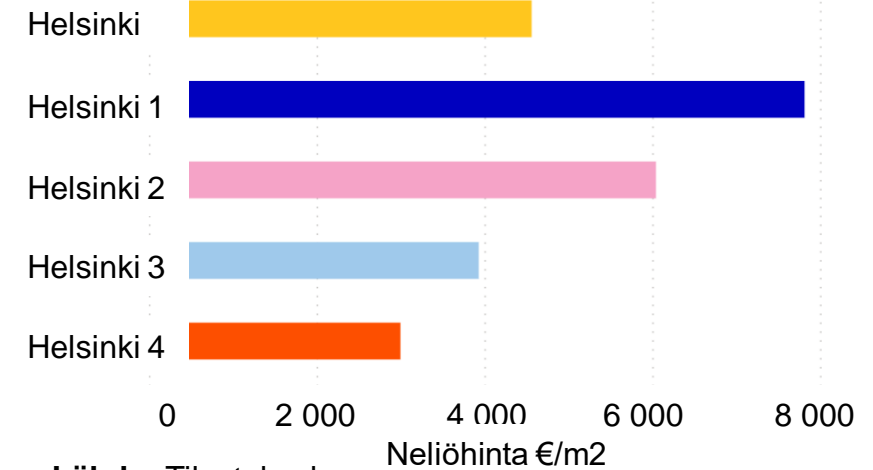
Kalleusalue ● Helsinki 1 ● Helsinki 2 ● Helsinki 3 ● Helsinki 4



Lähde: Tilastokeskus



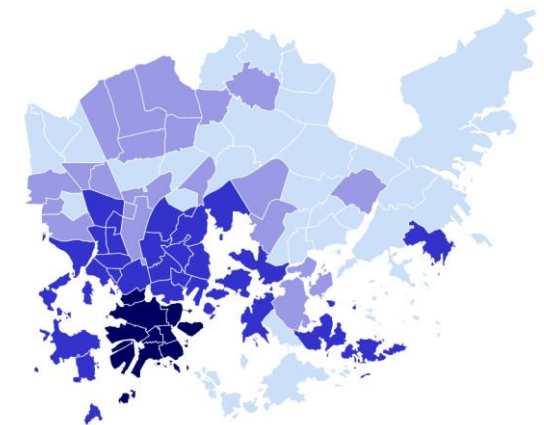
Asuntojen keskineliöhinta (€/m²) Helsingin kalleusalueilla, Q4/2020



Lähde: Tilastokeskus

Helsingin kalleusalueet

● Helsinki 1 ● Helsinki 2 ● Helsinki 3 ● Helsinki 4



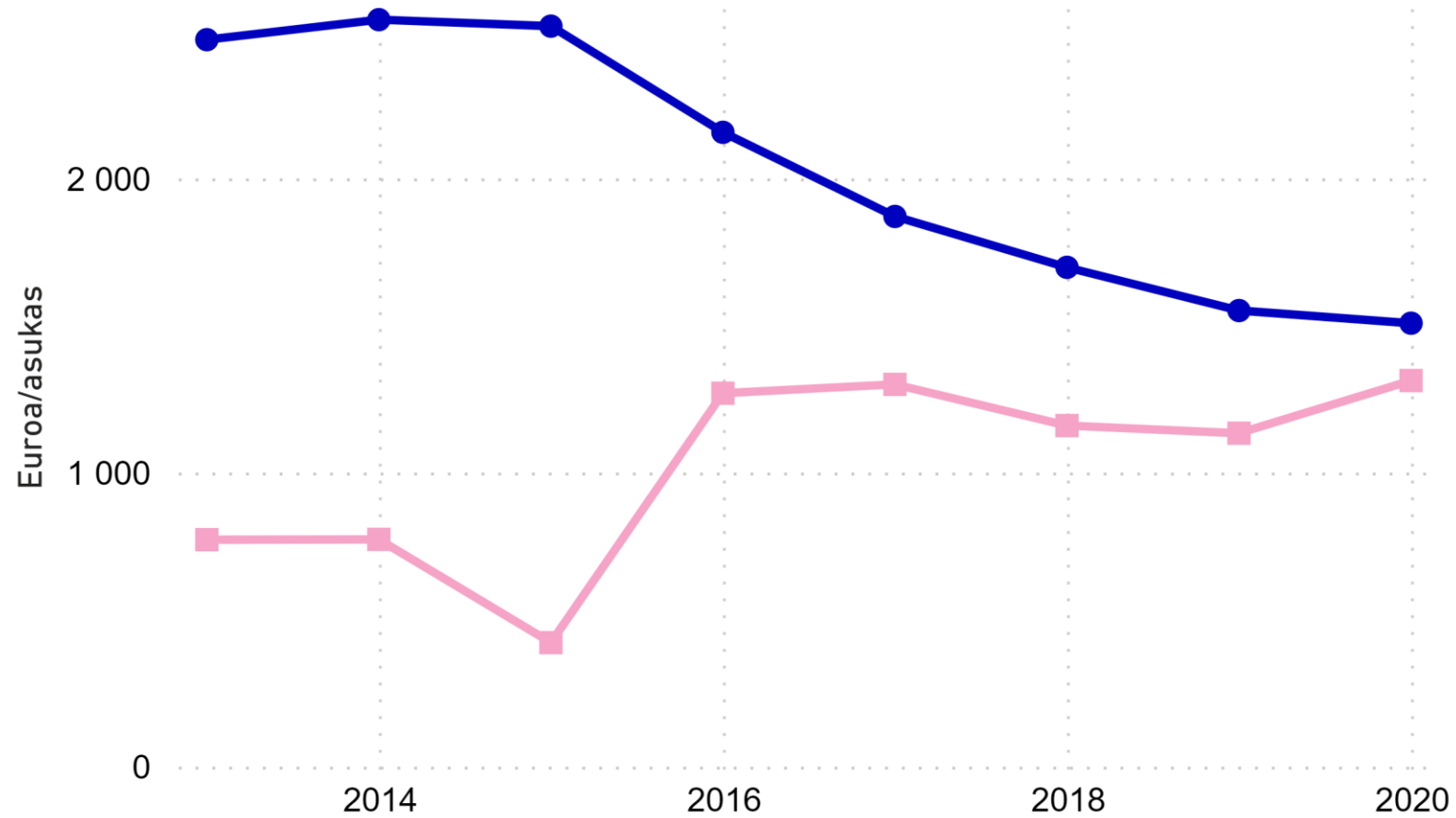
Helsinki kestävän julkisen taloudenpidon suunnannäyttäjänä



- **Helsingin kuntatalous on pitkään ollut vahvalla pohjalla.** Kunnallis- ja yhteisöverojen sekä maanomistuksen tuotot ovat kasvaneet. Epävarmuus lisääntyy kun menot jatkavat kasvuaan mm. väestön kasvun ja ikääntymisen sekä suuren investointitarpeen myötä. Toimintamenojen kasvu ollut strategiassa sovittua tavoitetta suurempaa.
- **Menestyvät yritykset ja työpaikkojen määrän kasvu** lisäävät hyvinvointia ja kasvattavat verotuloja. Helsingissä on paljon osaamisintensiivisillä aloilla työskenteleviä erityisosaajia – heidän osuutensa työpaikoista on 1,5x niin suuri kuin koko maassa keskimäärin. Osaavan työvoiman saatavuus osin jo rajoittaa kasvua.
- **Korkea työttömyys ja samanaikainen työvoimapula** tulevat jatkumaan samanaikaisesti. Uutta työtä syntyy vaativan asiantuntijatyön lisäksi ihmisten kanssakäymiseen mm. sote-sektorille ja kasvatusalojen tehtäviin sekä palvelualoilla. Asiantuntijatyön paikkasidonaisuus vähenee. Koronakriisi on heikentänyt erityisesti nuorten ja ulkomaalaistaustaisten asemaa työmarkkinoilla.
- **Helsingiläiset startup- ja kasvuyritykset** ovat keränneet hyvin rahoitusta ja kasvu näyttää jatkuvan. Kaupungilla tärkeä rooli innovaatiotoiminnan edistäjänä ja kohtaamispaikkana (yritykset, yrittäjät, yliopistot). Kaupungin hyvässä kansainvälisessä maineessa potentiaalia osaamisen ja investointien houkuttelussa.

Lainakanta/asukas & Vuosikate/asukas Helsingissä

● Lainakanta, euro/asukas ■ Vuosikate, euroa/asukas



Palvelutarpeeseen mukautumisen tarve kasvanut



- Helsingin kaupunki on Suomen suurin työnantaja ja meillä on **laaja osaaminen**. **Asiakaslähtöinen ajattelu** on vahvaa. **Vaikutusmahdollisuuksia omaan työhön** toivotaan parannettavan.
- **Työ, opiskelu ja vapaa-aika ovat digitalisoituneet ja siirtyneet pilveen**. Myös Helsingin tarjoaa yhä enemmän asiakkailleen kaiken mikä mahdollista myös digitaalisesti. Odotukset ja vaatimukset Helsingin palveluita kohtaan kasvavat. Saavutettavuus varmistettava.
- Monet prosessit ja rutiinityöt tehtävät automatisoituvat ja digitalisoimalla **aikaa voidaan vapauttaa rutiinityöstä ihmisille sekä osaamista eniten tarvitseville asiakkaille**.
- **Kaupungin palveluissa kertyvä tieto ja data** mahdollistaa parempaa tilannekuvaa ja ennustemalleja joka taas mahdollistaa resurssien tarkemman ja oikea-aikaisen kohdentamisen.
- Tulevaisuuden tarpeisiin mukautuvien palveluiden kehittämisessä ja uudistamisessa **henkilöstön, kaupunkilaisten ja yritysten laaja osallistaminen** on edellytys onnistumiselle.

Valtuustokauteen 2021–2025 vaikuttavat keskeiset lainsäädäntöhankkeet ja edunvalvontakysymykset

Kansallisia lainsäädäntökokonaisuuksia, joilla on merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan:

- **Sote-uudistus**, kunnallishallinnon historian yhtenä suurimmista reformeista. Helsingillä olisi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien järjestämistä vastuu myös jatkossa.
- **Oppivelvollisuuden laajentaminen**, joka astuu voimaan valtuustokauden alkaessa 1.8.2021.
- **Työllisyyspalveluiden siirtäminen kuntien vastuulle** vuoden 2024 aikana, josta hallitus linjasi puoliväliriihessään 2021. Siirron yhteydessä uudistetaan rahoitusvastuut ja laaditaan tehtävien siirron edellyttämä rahoitusmalli. Työllisyyspalveluiden lisäksi kunnat tulevat vastaamaan kotouttamisesta, jonka uudistamisesta annettiin selonteko kesällä 2021.
- **Maankäyttö- ja rakennuslain** kokonaisuudistus, mikäli esimerkiksi ehdotukset kaupunkiseutusunnitelman laadintavelvoitteesta ja asemakaavaehdotuksen laatiminen yhteistyössä maanomistajan kanssa toteutuvat.

Edunvalvonnan kannalta keskeiset kokonaisuudet ovat:

- Kuntatalouteen ja kuntien rahoitukseen liittyvät hankkeet, muutokset ja uudistaminen (mm. uusien tai laajenevien tehtävien rahoittaminen, mahdollinen maakuntaverot, tasa-arvorahoitus kasvatuksessa ja koulutuksessa)
- Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvä päätöksenteko liittyen etenkin koulutuspaikkoihin ja rahoitukseen sekä työperäiseen maahanmuuttoon
- Oleellisia ovat myös mm. TKI-rahoitustason nosto ja nopeiden junayhteyksien edistäminen sekä valtiovarainministeriön kuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivojen ja toimenpiteiden kartoitus.
- Ajankohtaiset EU edunvalvontakokonaisuudet mm. EU:n alue-, rakenne- ja kaupunkipolitiikka, EU:n vihreän kehityksen ohjelma, EU:n digitaalinen valmius, liikenneverkot, työllisyys, osaaminen ja osaajien houkuttelu

Strategian toteuttamisen viitekehys

Havainnollistus

